

Euroopa Komisjon: Võitlust ebaausate kauplemistavadega tuleb tõhustada

3. märtsil ajakirjanikele esinenud Euroopa Komisjoni põllumajandusvolinik Philip Hogan kutsus üles tõhusama meetmeid võitluses ebaausate kauplemistavadega. Hogani sõnul pole 2013. aasta sügisest pärit toidutootjate algatatud vabatahtlik "tarneahela algatus" loodetud muutust toonud ning tarvis on meetmeid, mis kataksid kogu tarneahela tootjast jaekauplejani. Hogan sõnul puudub selles dokumendis selgelt „ambitsioon“.

Põllumajandusvolinik ütles, et ta on tõsiselt mures selle pärast, kui vähe on tootjatele jäetud läbirääkimistel suurte kaubakettidega kauplemisruumi. Volinik teatas juba möödunud aasta 2. oktoobril Euroopa Parlamendi ees toimunud kuulamisel, et põllumajandustootjate kauplemisjõudu tarneahelas tuleb suurendada ja tootjatele tuleb tagada märksa suurem sõnaõigus kokkulepete sõlmimisel.

Möödunud aasta juulis esitas Euroopa Komisjon teatise "Võitlus ebaausate kauplemistavadega toiduainete tarneahelas". Teatis põhineb laiapõhjalisel konsultatsioonil erinevate osapooltega, selles osales ka Eesti

Põllumajandus-Kaubanduskoda. Teatistes kutsuti liikmesriike üles kasutusele võtma meetmeid, mis tagaksid väikeste tootjate ja kauplejate kaitse tugevamate lepingupartnerite ees. Kahjuks ei sisaldanud komisjoni ettepanekud regulatiivseid samme Euroopa Liidu tasemel.

Hogan ütles, et nn kõrgetasemeline tarneahela heade tavade kokkulepe pole olukorra paranemist toonud ja tootjad ei saa kaubanduskettidelt oma kauba eest siiani ausat hinda. Volinik kinnitas, et komisjon koostab ülevaate kasutatavatest kaubandustavade ja ausate kauplemistavade initsiatiivide toimimisest veel sel aastal. Erilise tähelepanu all on Ühendkuningriigi ja Hispaania kogemus. Näiteks Ühendkuningriigis muudeti vabatahtlik hea kauplemistava kohustuslikuks kõigile suurematele jaekettidele ning selle järelvalveks loodi ombutsmani institutsioon (*Groceries Code Adjudicator*). Sarnast lahendust on rakendatud ka Hispaanias. Ühendkuningriigis on jaekaupmeest võimalik trahvida kuni 1%-ga tema käibest juhul, kui tuvastatakse tarnija väärkohtlemine. Euroopa Ko-

misjon on asunud sellest kogemusest lähtuvalt võrdlema toidukaupade hindu ja nende kujunemist, tulemuste põhjal otsustatakse, milliseid seadusandlike meetmeid oleks vaja rakendada Euroopa Liidu tasemel.

Siiski on veel vara rääkida seadusandlikest ettepanekutest, kuna antud teema kuulub tegelikult Euroopa Komisjoni siseturu, tööstuse ja VKEde voliniku Elzbieta Bienkowska vastutusalasse.

EL taseme meetmete ja regulatsioonide puudumine ebaausa kaubanduse vastu võitlemiseks on olnud Copa-Cogeca ja väikeettevõtjaid esindavate organisatsioonide jätkuva kriitika all. Copa-Cogeca peasekretär Pekka Pesonen on öelnud: "Kuigi komisjon on tunnistanud ebaausate kauplemistavade võimalikku mõju piiriülesele kaubandusele, pole komisjon siiski olnud valmis võtma vastutust ja välja pakkunud meetmeid, mis tagaksid ühtse turu parema toimimise EL tasandil".

Ettepanekuid ebaausate kauplemistavade ohjamiseks on oodata ka Euroopa Parlamendist. Nimelt on europarlamenti liige Mairead McGuinness Iirimaaalt asunud välja töötama raportit, mida tõenäoliselt tutvustatakse europarlamenti põllumajanduskomitee istungil 16. aprill. Parlamendi siseturukomisjon korraldab vastavasisulise arutelu 24. märtsil.

10. märtsil esitleb Eesti Konjunktuuriinstituut põllumajandusministeeriumi tellimusel valminud uurinut ebaausate kauplemistavade esinemise kohta Eestis. EPKK poolt 2013. aasta kevadel läbiviidud toidutootjate küsitlus näitas, et hankelepingute tingimused on jaekettide poole kaldu. Toidutootjatel on jaekaubandusega suhetes nõrgem läbirääkimispositsioon ja tarnelepingute üle pole võimalik oluliselt läbi rääkida.

Euroopa Komisjon tegi ettepaneku pikendada kvooditrahvi maksmise tähtaega

11. märtsil toimub Euroopa Komisjoni põllumajandusturgude ühises komitees hääletus, millel otsustatakse piimakvoodi ületamise eest maksitava trahvi tähtaegade pikendamise üle. Komisjon on teinud ettepaneku, mille kohaselt võivad liikmesriigid tootjatelt kvooditrahvi kokku koguda intressivabade osamaksetena kolme aasta jooksul.

Ettepaneku esimene arutelu toimus 26. veebruaril. Usutakse, et rakendusmäärus võetakse vastu ja avaldatakse veel enne 31. märtsi ehk enne kvoodisüsteemi kaotamist. Trahvimaksete ajatamise ettepanek puudutab 2014/2015 kvoodiaastat ja selle üle käivad veel arutelud Euroopa Komisjoni sees. Ettepaneku heaks kiitmine leevendaks komisjoni hinnangul oluliselt piimahinna langusest tulenevate makseprobleemidega hädas olevate tootjate finantskoormust.

Trahvi maksmine tootjate poolt

toimuks kolmes osas: esimene makse enne 1. oktoobrit 2015, teine makse enne 1. oktoobrit 2016 ja viimane makse enne 1. oktoobrit 2017. Eelnõu kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et pakutud osamaksete kavast saaksid kasu põllumajandustootjad, mitte kokkuostjad. Eelnõu kohaselt peavad kokkuostjad (otseturustuse korral tootjad ise) enne iga aasta 1. oktoobrit maksma asjakohasele ametkonnale tasu summa, mis on kindlaks määratud liikmesriigi poolt kehtestatud reeglitega.

4. märtsil põllumajandusministeeriumis toimunud piimastrateegia töögrupi kohtumisel rõhutas põllumajandusminister Ivari Padar, et kvooditrahvi ajatamine kolme aasta peale on riigile vabatahtlik ja selle rakendamine sõltub koalitsioonilepingust. Vaatamata sellele, et tootjatel on trahvi skeemi rakendamise korral võimalik maksta kolme aasta jooksul, peab riik trahvi selle aasta novembris kor-

raga ära maksma. Maksete ajatamise korral tuleb arvestada riigiabi reegleid – kehtib vähese tähtsusega abi reegel, mille kohaselt on põllumajandustootjatel kolme aasta jooksul võimalik maksimaalselt saada 15 000 eurot abi, abi arvestuses lähevad arvesse vaid makselt arvestatud intressid.

Copa-Cogeca peasekretär Pekka Pesonen tervitas trahvimaksete ajatamist. Pesoneni sõnul on tuleks piimatootjate olukorra leevendamiseks siiski rohkem teha. Peamiste piima tootvate riikide Hollandi, Taani, Iirimaa ja Austria jaoks on need maksed raske koorem kanda. Pesonen rõhutas, et piimandussektor annab oma 7 miljardi euro suuruse piimatoodete ekspordiga olulise panuse EL majanduskasvu. „Sektori dünaamiline areng tagab majanduskasvu ning loob töökohti. Piimakvoodi trahvidena kogutud makseid tuleks kasutada investeringute toetamiseks,” ütles Pesonen.

Piimatarned Eestis vähenevad, kuid kvooditrahv on siiski tõenäoline

Kalev Karisalu, Põllumajandusministeerium

Keskmiselt on 2014/15 kvoodiaasta 10 esimese kuuga Eestis tarnitud piima 4,02% rohkem kui eelmisel aastal sama ajaga ning eeldusel et ka järelejäänud 2 kuu tarned suureneks sama keskmise protsendi võrra, ulatuks kvoodi ületamine 3,4%-ni ning ületamise tasu oleks kokku ca 6,4 miljonit eurot. Viimastel kuudel on tarned eelmise aastaga võrreldes aga kiirenevalt kahanenud ning järelejäänud kuudel see kahanemine eeldatavasti kiireneb veelgi. Seetõttu väheneb ka oodatav ületamise maht.

Eeltoodud arvestades tundub põllumajandusministeeriumi hinnangul jätkuvalt kõige tõenäolisem, et kvoodiaasta lõppedes ületatakse kvooti 1-2%. Tasu suurus oleks sellel juhul 1,9-3,8 miljonit eurot.

Olukorra näitlikustamiseks olgu toodud paar stsenaariumi: Kui

veebruari tarned vähenevad 5% ja märtsis 10% eelmise aasta vastavate kuude tarnetega võrreldes, siis oleks kvoodi ületamine 1,4% ja kokku tuleks maksta 2,7 miljonit eurot trahvi. Kui veebruari tarned väheneksid 4% ja märtsis 6% eelmise aasta vastavate kuude tarnetega võrreldes, siis oleks kvoodi ületamine 1,8% ja tasu kokku 3,5 miljonit eurot.

Selleks, et Eesti kvoodipiiri ei ületaks, peaks järelejäänud 2 kuu kogutarned olema eelmise aasta tarnetest 16% väiksemad.

Trahvi suurus ettevõtte tasemel
Kvoodiaasta 10 kuu andmete põhjal ulatusid tootjate individuaalsete kvootide ületatud osad kokku 41 200 tonnini ja alatäidetud osad koos kvoodireserviga kokku ca 26 400 tonnini. Individuaalsete kvoodiületamiste vähendamiskoeffitsient

oleks praeguse seisuga seega 0,64. See on veidi väiksem kui 9 kuu seisuga, mil vastav koeffitsient oli 0,72. Selle vähenemise põhjuseks on tootjate hoogustunud kvoodi üleandmine kvooti vähemtäitjalt kvoodi ületajale. Nii kogu ületamine kui kogu alatäitmine on vähenenud ja seda enamvähem võrdses matus.

Vähendamiskoeffitsient 0,64 tähendab, et kui näiteks tootja ületab oma kvooti 100 ühikut, siis kõikide ületamiste ja alatäitmiste tasaarvelduse järel jääks selle tootja ületamine 100 – (0,64 x 100) = 36 ühikut.

10 kuu seisuga ületas oma aastast tarnekvooti juba 128 tootjat (9 kuu seisuga oli neid 83 tootjat) ja 546 tootjat jäi alla kvoodi, jooksvalt ületas aga 10 kuu arvestuslikku kvooti 368 tootjat (9 kuu seisuga oli neid 386) ja 306 tootjat jäi alla arvestuslikku 10 kuu kvooti.

Piimaturul positiivsed muutused

24. veebruaril toimunud järjekord- sel piimaturu seirekomisjoni (*Milk Market Observatory's Economic Board*) kohtumisel hindasid turuosali- sed piimaturu olukorda ja väljavaa- teid. Kohtumisel osalesid piimatoot- jate, -töötajate ja -kauplejate ning jaekaubanduse Euroopa organisat- sioonide esindajad.

Piimaturu langus, mis sai algu- se juba 2014. aasta alguses ja või- mendus möödunud aasta augus- tis seoses Venemaa poolt kehtesta- tud impordikeeluga, kestis käesole- va aasta jaanuari keskpaigani. Au- gustist jaanuarini langesid piima- toodete hinnad pea poole aastaga märkimisväärselt, nii langes lõssi- pulbri hind 35%, piimapulbri hind 24%, Cheddar tüüpi juustu hind 20%, Edam ja Gouda tüüpi juus- tu hind 19%, või hind 18%, vadaku- pulbri hind 12% ja Emmentali juus- tu hind 6%.

Käesoleva aasta jaanuari keskelt on hinnad taas pöördunud tõusu- le: lõssipulber on kallinenud 17%, piimapulber 12%, või 11%, vadaku- pulber 10% ja Cheddar juust 6%. Hindade taastumise kiirus on ül- latanud ka enamust turuosalisi. Hinnatõusu taga nähakse piima- tootmise kasvutempo vähenemist Euroopa Liidus, euro nõrka kurs- si, mis soodustab ekspordi ja Uus- Meremaa osades piirkondades tä- heldatavat põuda. Ekspordi on suu- rendanud ka madalatest hindadest tingitud nõudluse kasv Kagu-Aa- sias, Põhja-Aafrikas, Lähis-Idas ja Lõuna-Ameerikas. Siiski on too- dete hinnad jätkuvalt oluliselt ma- dalamad võrreldes tipptasemetega ja sektori esindajad olid ettevaatli- kud, mis puudutab võimalikku pii- ma kokkuostuhinna tõusu lähiajal.

Piima kokkuostuhinnad olid suurimas languses möödunud aas- ta detsembris (-3,8%). Hinnalangus jaanuaris tõenäoliselt peatus, jaanuariks oodatakse -0,8% hinna- langust ning arvatakse, et hinna- põhi on osades liikmesriikides saa- vutatud. Piima kokkuostuhinda- de madal tase ja piimakvooditrahv

põhjustavad osades liikmesriiki- des tõsiseid probleeme piimatootja- te rahavoogudele. EL keskmine pii- mahind on hetkel üle 32 senti/kg, kuid Eestis, Lätis ja Leedus on pii- mahind detsembri seisuga vaid 24- 25 senti tasemel.

Positiivse signaalina nähakse FrieslandCampina poolt makstava piimahinna tõusu (+1,25 senti/lii- ter) ja Fonterra teadaannet, et nen- de 2014/2015 toodangumaht jääb 3,3% väikemaks võrreldes aasta va- rasemaga. Tulevik on siiski ebasel- ge. Ebakindlust põhjustab piimak- vootide kadumine 31. märtsil 2015. Arvatakse, et tootmise vähenemine viimastel kuudel on seotud olnud pigem kvooditrahvi hirmuga ja vähem madalate kokkuostuhindadega.

Euroopa Komisjoni poolt esit- letud piimaturu lühiajalises prog- noosis eeldatakse EL piimatarnete suurenemist alates 1. aprillist 2015. Võrreldes 2014. aastaga oodatakse tänavu tootmismahu 1,2% kas- vu. Olukord on liikmesriigiti siiski väga erinev. Osades liikmesriikides on täheldatav piimalehmade arvu vähenemine (tapamahtude suure- nemine) ja noorkarja arvukuse vä- henemine, mis lühikeses perspek- tiivis ei toeta piimatootmise kasvu. Osades riikides on küll vanemate lehmade arvukus vähenenud, kui noorkarja pealekasv suurenenud, milles võib peituda tootmismahu kasvupotentsiaal.

Piimatoodete laovarude osas on möödunud aasta viimastel kuudel toimunud varude vähenemine kõi- kide mahukaupade osas, selle tren- di jätkumist oodatakse ka käesole- va aasta jaanuariks ja veebruariks. Eraladustamise skeemiga möödu- nud aasta viimases kvartalis liitu- nud tootekoguste osas arvatakse, et need on juba ostjad leidnud. Siiski usutakse, et eraladustamise skeemi rakendamine on jätkuvalt asjakoha- ne, et tasakaalustada saabuvat toot- mise kõrghooaega ning vähendada riski turutasakaalu rikkumiseks.

Piima tootmine maailma võt- mepiirkondades 2014. aastal suu- renes, välja arvatud Argentiinas

ja Uruguais. Tootmise kasv ületas hinnangulist 2% igaaastast tarbi- mise kasvu. Euroopa Liit saavutas 2014. aasta lõpus korraliku ekspor- dikasvu, seda eelkõige piimapulbri osas. Täheldada on ka Hiina nõud- luse mõningast taastumist. Maa- ilma piimatoodete varud on aasta- ga kasvanud, kuid nende tase veel suurt muret ei valmista.

Kohtumise ajal tutvustatud tar- bimise numbrid ei näidanud EL si- setarbimise taastumist, kuid osade toodete ja liikmesriikide puhul on olukord siiski lootustandev.

Lähikuude suurim ebakindlus on seotud piimatootmise arengute- ga alates 1. aprillist 2015, Hiina imp- ordinõudluse tasemega ja Vene- maa impordikeelu võimaliku lõp- pemisega, millel on oluline mõju juustuturule, kuna juustu ekspordi suunamine alternatiivsetele turgu- dele on võrreldes muude mahukaup- padega palju keerulisem.

Vaata põhjalikumat ülevaadet:

http://ec.europa.eu/agriculture/milk-market-observatory/pdf/mmo-economic-board-meeting-of-24022015_en.pdf

Saksamaal makstav piimahind jääb tootmiskuludele alla

Euroopa piimatootjate liidu EMB tellimusel valminud uu- ringu kohaselt oli 2014. aas- ta oktoobris Saksamaal kesk- mine piimatootmise kulu 41,62 senti/kg. Samal ajal maksti pii- ma kokkuostul keskmiselt vaid 35,45 senti/kg. Seejuures kattis Põhja-Saksamaal makstav 33- 34 sendine piimahind enam- vähem tootmiseks tehtavad kul- lud. Lõuna-Saksamaal maks- ti piima kokkuostul küll 36-37 senti, kuid see tase on kaugel väiksem tootmiseks tehtava- test kuludest.

Allikas:

<http://www.europeanmilkboard.org/>

Europarlamendis on valmimas raport piimaturu meetmete ülevaatamiseks

Euroopa Parlamendi liige Jim Nicholson on koostamas raportit, milles leitakse, et olemasolevad kriisimeetmed ei vasta kaasaegse piimasektori vajadustele. Nicholsoni arvates peaks Euroopa Komisjon välja töötama vastutustundlikumad ja realistlikumad meetmed, mis tagaksid sektori kindlustunde. Samuti tuleks muuta senist sekkumiskokkuostu meedet – sekkumiskokkuostu hinnatase peaks olema kohandatud turumuutustele ja arvestama rohkem piimatootmise kuludega.

Raporti eesmärgiks on hinnata olemasolevate toetusmeetmete tõhusust ja välja pakkuda toimivad lahendused turu kõikumistega toimetamiseks. Meetmete ülevaatamise muudab eriti aktuaalseks mõne nädala pärast lõppev piimakvootide süsteem, mis võib tähendada piimatoodete hindade volatiilsuse kasvu eelolevatel kuudel. Turu liberaliseerimine suurendab vajadust riskijuhtimise meetmete järele.

Nicholsoni hinnangul ei ole sekkumiskokkuostu ja eraladustamise meetmeid kujundades arvestatud kaasaegse piimasektori tegelike vajadustega. Vaja oleks kasutada riskijuhtimise meetmeid, sh näiteks futuure, mis aitaks turule tuua rohkem läbipaistvust, milliseks võivad hinnatasemed keskmises perspektiivis kujuneda. See omakorda tõstaks sektori konkurentsivõimet.

Raporti mustandis märgitakse, et täna on veel liiga vara hinnata EL piimanduspaketi rakendamise mõjusid. Eelmise kriisi tulemusel vastu võetud ja 2012. aasta oktoobris jõustunud meetmete pakett juurutas teatavasti lepinguosaliste kirjalikud lepingud ja suurendas läbi tootjaorganisatsioonide piimatootjate läbiraakimisjõudu. Nicholson märgib siiski, et pakti raames väljatöötatud meetmeid on kas vähe või ebaühtlaselt liikmesriikide poolt rakendatud, samuti on liiga vähe toimunud uute tootjaorganisatsioonide loomise

valdkonnas. Tootjaorganisatsioonid peaksid aga mängima üha suuremat rolli tarneahela tasakaalustamisel.

Tulevikus oleks vaja ka pikaajalisi integreeritud lepinguid tarneahela osapoolte vahel, milles on fikseeritud marginaalid ja loodud võimalus piimahind teatud perioodiks kokku leppida. Tarneahela osapoolte lepingulistesse suhetesse on vaja tuua uusi elemente.

Raporti eelnõus kutsutakse komisjoni üles rakendama meetmeid käesoleva piimaturu kriisi leevendamiseks. Öppima peaks 2009. aasta negatiivsest kogemusest, mil kriis sundis paljusid piimatootjaid tegevuse lõpetama. Nicholsoni hinnangul on Euroopa Komisjoni võimekus turutõrgetele kiiresti reageerida piiratud.

Raportis rõhutatakse ka 2014. aasta aprillis ellu kutsutud pideva turuseire (*Milk Market Observatory*) tähtsust. Selle ekspertkogu rolli Euroopa Komisjoniga suhtlemisel nn varase hoiatuse saamiseks peaks veelgi suurendama.

Raportis viidatakse siiski, et keskmises ja pikemas perspektiivis on piimasektori väljavaated nii sise- kui maailmaturul positiivsed. 2023. aastani oodatakse piimaturul 2% igaaastast ülemaailmse tarbimise kasvu. Nicholsoni hinnangul peaks EL osatähtsus maailmaturul kasvama, selleks tuleb rakendada suunatud promotsioonimeetmeid ja lihtsustada geograafiliste päritolutunnuste skeemide kasutamist piimasektoris. Samuti peaks soodustama arengut, mille kohaselt sektor vähendab vähese töötlemisastmega mahutoodete osakaalu ning suurendab teadus-arendustegevuse tulemusel uuenduslike kõrge lisandväärtusega toodete turuletoomist potentsiaalselt kasvavates turusegmentides nagu näiteks meditsiinilise toimega toidud, beebitoidud ja sportlastele suunatud tooted.

Samuti tuleb jätkata tööd ebaausate kaubandustavade vastu võitlemisel piima tarneahelas, sest piimatootjad

on väga haavatavad, eriti kui tootjate jaoks kuhjuvad mitmed negatiivsed asjaolud (kõikuv turunõudlus, tootmiskulude suurenemine ja piima kokkuostuhindade langus). Samuti tuleks vaatluse alla võtta kaubanduskettide hinnasurve tootjatele, mh omamärgitoodete turustamise ja joogipiima madala hinnastamise kaudu (strateegia, mille kohaselt joogipiima müüakse tegelikelt kuludest madalama hinnaga. Nimetatud kaubandusvõtted alahindavad tootjate tööd ja investeringuid ja loovad tarbijatele vale ettekujutuse piimatoodete tegelikust väärtusest.

Nicholsoni raporti mustandit tutvustatakse Euroopa Parlamendi põllumajanduse ja maaelu komisjonis 24. märtsil 2015. Hääletus raporti üle toimub komisjoni 5. mai istungil. Täiskogu ette peaks ettepanekud jõudma suvel.

Nimega lehmad annavad rohkem piima

Lehmad, kellel on oma nimi, annavad aastas üle 250 liitri rohkem piima. Sellele järeldusele jõudsid Newcastle Ülikooli teadlased Catherine Douglas ja Peter Rowlinson, kes uurisid 516 piimatootja suhteid oma lehmade ja nende produktiivsusega.

Uuringu tulemuste järgi on lehmad väga tundlikud loomad, kelle jaoks on isiklik kontakt ja loomapidaja tähelepanu neile väga oluline. Kui lehmale on nime asemel ainult number, siis mõjub see halvasti ka piimaannile. Kui lehma koheldakse halvasti või umbisikuliselt, siis ei vähene mitte ainult piimatoodang, vaid halveneb ka loomade tervislik seisund ja käitumine. Teadlaste hinnangul tasub seega igale lehmale oma nimi anda, sest loomadele see meeldib!

Eestis kuuluvad populaarsemate lehmanimede hulka Mustik, Täpi ja Kirjak.

Sealihasektori toetamiseks rakendatakse eraladustamise meedet

24. veebruari turukorralduse komitees toetasid liimesriigid Euroopa Komisjoni ettepanekut, mille kohaselt hakatakse sealihasektoris (töenäoliselt märtsis) rakendada eraladustamistoetuse meedet, et tasakaalustada olukorda sealihaturul. Enamik liikmesriike tervitas seda otsust, kuid Saksamaa, Rootsi ja Hispaania hääletasid ettepaneku vastu, öeldes, et selline tegevus moonutab turgu ja lükkab ainult probleemi lahendamist tulevikku, kui ladudest jõuavad turule sinna varutud kogused.

Euroopa Komisjoni põllumajandusvolinik Phil Hogan teatas enne seda,

et turuolukorras, kus sealihahinnad on langenud 20% alla 5 aasta keskmist taset, on eraladustamine praegu kõige tõhusam vahend probleemi lahendamiseks. Sealihaladustamine külmhoonetes mõneks kuuks peaks peatama sealihahinnalanguse ja stabiliseerima seakasvatajate olukorda.

Euroopa Komisjoni info kohaselt on sealihahinnad EL-s keskmiselt langenud 168 eurolt (juuli 2014) veebruari alguseks 135 euroni 100 kg kohta; Hispaanias on sealihahind langenud vähem kui aastaga ca 26%, sarnast hinnalangust kogesid ka Bulgaaria (-22%), Läti (-19%) ja Kreeka (-18%) tootjad. Paljude sea-

kasvatajate tulu on viimase paari kuu jooksul olnud negatiivne, kogutulu on 15% madalam keskmisest.

Kui eraladustamise meede jõustub, saavad tapamajad, müüjad jt esitada sellekohase taotluse liikmesriigile ja abikõlblikud kulud maksatakse välja 3-5 kuu jooksul. Turukorralduse määruse raames esitatava rakendusmääruse eelnõu kohaselt oleks ettevõtjatel õigus saada laokulude katteks EL abi 90, 120 või 150 päeva ulatuses. Taotletavat abi antakse minimaalselt kas 10 tonni kondita või 15 tonni kondiga sealihakohta. Abikõlblikud sealihatooted on jagatud kategooriatesse ladustamiskulude järgi.

Toote kategooria	Meetmega toetatavad tooted	Abi suurus EUR/tonn ladustamisperioodil		
		90 päeva	120 päeva	150 päeva
1	Esijalgadeta, sabata, neerudeta, vahelihaset ja seljaajuta poolrõmbad	230	243	257
2	Konditustamata taga-, aba-, esiosa, seljafilee, kaelakarbonaad, seljatükid, seljaosa	254	266	278
3	Konditustatud taga-, aba-, esiosa, seljafilee, kaelakarbonaad, seljatükid, seljaosa	281	293	305
4	Külje- ja kõhuliha kamara ja ribidega	210	221	233
5	Konditustatud külje-, kõhu- ja ribiliha kamarata	226	238	254
6	Lihalõiked	228	241	254

Toetusmäärad on küll madalamad kui varasematel kordadel, sest arvestatud on praeguse vahetuskursi ja intressimääradega.

Eraladustamistoetusele ei ole veel eelarvet ega ülempiiri, toetuse lõplik suurus sõltub turuolukorrast ja sellest, kuidas Euroopa Komisjon seda hindab.

Sealiha eraladustamise toetust maksti viimati veebruaris 2011, kui EL eelarve toel ladustati ligikaudu 140 000 tonni sealihaga ja see läks

maksma umbes 63 miljonit eurot.

Otsust avada uuesti sealihaladustamise meede ja toetada sellega EL sealihatootjaid toetasid Prantsusmaa, Taani, Rumeenia, Ungari, Poola, Küpros, Itaalia, Kreeka, Austria ja Iirimaa. Nende riikide esindajad on EL nõukogu tasandil sealihaküsimuse tõstatanud korduvalt. Ka EL põllumajanduse ja -ühistute suurim esindusorganisatsioon Copa-Cogeca ütleb, et otsus eemaldada turult üleliigne sealihaga seniks,

kuni olukord paraneb, on samm õiges suunas.

Copa-Cogeca peasekretär Pekka Pesonen rõhutas, et alates 2014. aasta veebruarist, kui Venemaa kehtestas sisseveokeelu sealihale, on sektor rängalt kannatanud. Kahetsusväärne on, et senini ei ole võetud tarvitusele abinõusid sektori abistamiseks. Sealihahind on jõudnud kriitilise piirini ning mõned tootjad on juba sunnitud oma kahjumis tootmise lõpetama.

Teraviljasektori taristu arendamine on möödapääsmatu

Ilma teraviljasektori taristu kaasajastamiseta ei ole võimalik tagada sektori jätkusuutlikku arengut ning säilitada töökohti, leiavad Rabobank, Copa-Cogeca ja Euroopa Põllumajandustootjate Koondis (UEPG) ühis-pöördumises Euroopa Parlamendi liikmete poole. Nii Rabobank, Copa-Cogeca kui UEPG rõhutasid euro-parlamendis veebruari lõpus korraldatud avalikul arutelul, et ilma lisa-investeeringuteta jätkata ei saa.

Investeeringuid vajab kogu taristu, vaja on luua uusi ladustamisvõimalusi nii teraviljale kui õlikultuuridele. Täiendav rahastus võimaldaks arendada teraviljakaubandust, tagades ühtlasi loomakasvatajatele parema varustatuse söödaga. Plaanipärase avaliku sektori ning erainvesteeringud toetaksid Euroopa Komisjoni presidendi Jean-Claude Junckeri 315 miljardi euro suuruse investeeringuplaani elluviimist ning tagaksid selle rakendumise, märkis Copa-Cogeca.

Copa-Cogeca teravilja töögrupi esimees Max Schulman märkis, et ettepanek tuleb õigeaegselt, arvestades 2014. aasta head saaki ning ennustatavaid teravilja ladustamise ja käitlemisega seotud probleeme. Arvestades eeldatavat teravilja saagiku-

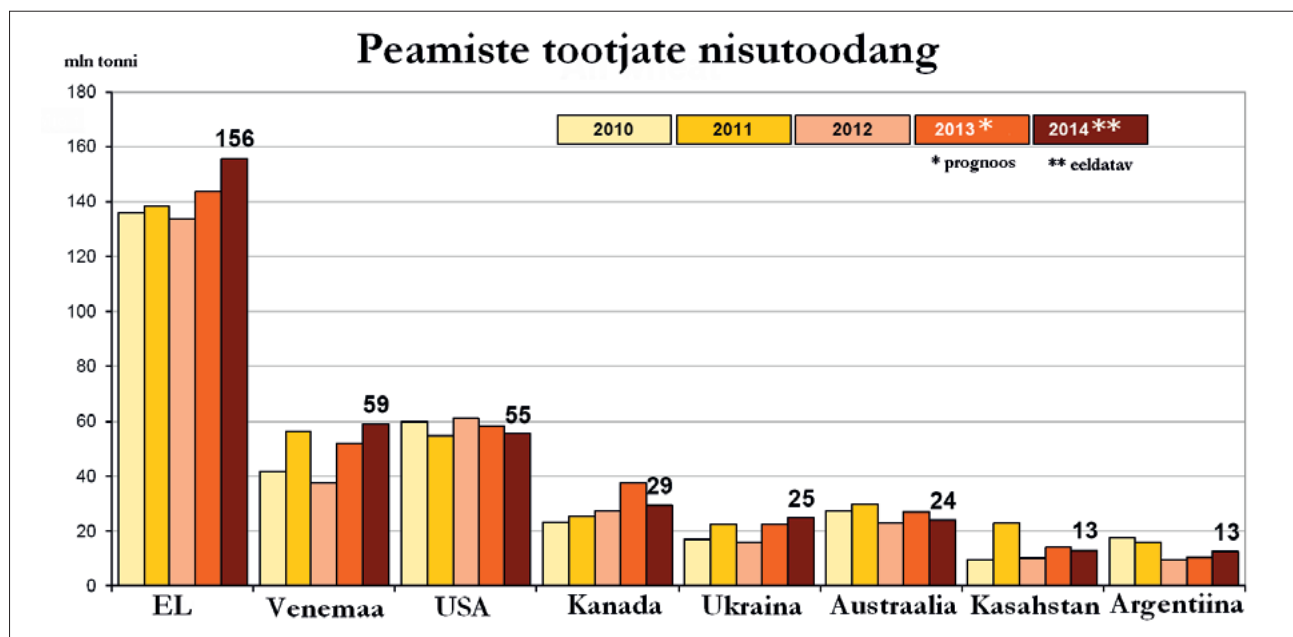
se ning toodangu kasvu lähiaastatel, suureneb järjest enam vajadus ladustamise järele sisemaal, loomakasvatajatele lähemal. See omakorda eeldab kogu logistilise süsteemi ülevaatamist. Kui praegu püütakse “pudelikaelu” lahendada hetkeolukorrast sõltuvalt, siis lähiajal tuleb luua taristu, mis tagaks nii vedude kui ladustamiskindluse pikema aja vältel, see omakorda aitaks kaasa teraviljakaubanduse arengule laiemalt. Nagu märkis Schulman, peab ladustamine tagama pikemaajaliste strateegiliste eesmärkide täitmise ning pakuma tulu tootjale.

UEPG president Arnaud Colson sõnul aitab vilja transport raudteedel ning veeühendusi pidi olulisel määral vähendada survet keskkonnale. Loodussõbralikumad transportühendused vähendavad kasvuhoo- negaaside emissiooni, fossiilsete kütuste tarbimist, piirates ühtlasi transportdikusid. “Me vajame transporti, mis ühendaks erinevaid taristu elemente – vee-, raud- ja maanteid,” arvas Colson.

Rabobanki teravilja ja õlikultuuride analüütik Vito Martielli leiab omakorda, et praegune teravilja ja õlikultuuride taristu pakub suuri väljakutseid. Piirkondlikult areneb kõige kii-

remini Ida-Euroopa, kus on suurim rakendamata ekspordi potentsiaal, kuid ka nõrgemini välja arendatud taristu. Saksamaa ja Prantsusmaa puhul võib prognoosida eelkõige siseriikliku tarbimise kasvu. Üle-Euroopalikest huvidest lähtuvalt on eelkõige vaja luua Ida-Euroopa toodangule kiire pääs Lõuna-Euroopa turule ja sadamatesse, samaaegselt tugevdades kodumaist infrastruktuuri, mis tagaksid ühtlasi loomakasvatajate vajaduste rahuldamise sise-riiklikult.

Copa-Cogeca ja UEPG teevad jätkuvalt tööd selle nimel, et Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament kinnitaksid projektide rahastuse Junckeri 315 miljardi euro investeeringuprogrammi raames. Copa-Cogeca usub, et teravilja taristu arendamise kaval on head väljavaated elavdada majandust ning luua uusi töökohti. EL põllumajandussektori arengus on oluline koht kesksel elemendil - infrastruktuuril, mis aitaks kaasa maaelu elavdamisele erinevate liikmesriikide maapiirkondades. Praegusel hetkel on Junckeri plaani raames esitletud enam kui 2000 projekti, vaid mõned neist on seotud põllumajanduse arenguga. See olukord nõuab muutmist.

Allikas: USDA

Euroopa põllumehed kritiseerivad EL biokütuste poliitikat

Copa-Cogeca pole rahul Euroopa Parlamendi keskkonnakomisjoni veebruari viimasel nädalal toimunud hääletusega, mille tulemusel teeb parlamendi komisjon ettepaneku piirata esimese põlvkonna biokütuste kasutamist transpordis. Esimese põlvkonna biokütusteks loetakse näiteks teraviljast toodetud bioetanooli ja rapsist saadavat biodiisli.

Europarlament tegi ettepaneku vähendada põllukultuuridest toodetava biokütuse kasutamise sihttaset 6%-ni. Euroopa põllumeeste katusorganisatsiooni hinnangul tuleks vähemalt 8% transpordisektoris kasutatavast kütusest toota põllukultuuride põhiselt. Copa-Cogeca hinnangul ohustab 6% biokütuste sihttase EL maapiirkondade majandust ja töökohti. Biokütuste kasutamise eesmärgi kärpimise tulemusel on ohus EL biokütusetööstuse väljavaated,

tõenäoliselt tuleb otsuse mõjul sulgeda biokütuste tootmise tehaseid. Biokütuste tagasihoidlikum kasutamine kahjustab ka loomasööda tootmist.

Europarlamendi keskkonnakomisjoni poolt soovitatud 6% biokütuste eesmärk viiks rapsitootmise pinna vähenemiseni. Biokütuste tootmise vähenemisel väheneb ka kütuse tootmisel kõrvaltootena tekkinud kohaliku loomasööda kättesaadavus. Eesmärgi vähendamine võib hinnanguliselt seada ohtu 6 miljoni tonni taimeõli ja 9,7 miljoni tonni proteiinsööda tootmise Euroopa Liidus.

2009. aastal seati EL liikmesriikidele eesmärgiks, et 2020. aastaks peab transpordis kasutatavast kütusest 10% moodustama taastuvatest ressurssidest toodetud kütus. Senine kogemus näitas, et eesmärgi saavutamiseks kasutatakse eelkõige põllukultuuridest toodetud kütust, mis pakkus kriitikute hinnangul liig-

set konkurentsi toidutootmisele. EL nõukogu on varasemalt leidnud, et biokütuste eesmärgi täitmisel võib põllukultuuridest toodetava biokütuse osakaal moodustada 7% transpordis kasutatavatest kütustest. Euroopa Komisjoni poolt 2012. aastal tehtud algse ettepaneku kohaselt oleks vastav piirang olnud koguni 5%.

Ühtlasi leiab Euroopa Parlamendi keskkonnakomisjon, et teise põlvkonna biokütuste osakaal peaks biokütuste eesmärgi saavutamisel moodustama 1,25%. Liikmesriigid on varasemalt kokku leppinud, et teise põlvkonna biokütused (sh nt jäätmetest ja põhust toodetud kütus) peaksid indikatiivselt moodustama 0,5% biokütuste eesmärgi täitmisel.

Otsuste jõustumine eeldab kokkulepet Euroopa Parlamendi, EL nõukogu ja Euroopa Komisjon vahel. Läbirääkimised algavad märtsis ja kokkulepeteni soovitakse jõuda kevade jooksul.

Talvekahjustustest EL teraviljakultuuridel

Tänavu jaanuaris läbiviidud EL teravilja monitooring MARS näitas, et taliviljade kahjud on tagasihoidlikud. Temperatuur detsembris ja jaanuaris oli Euroopas keskmine või pisut alla selle, seetõttu näitab hindamismudel vaid väheseid talve- ja külmakahjusid. Seevastu neis piirkondades, kus temperatuur oli tavapärasest keskmisest kõrgem, märgati, et vilid ei ole piisavalt talvi- perioodiks valmistunud. Eelkõige on hädas Saksamaa, Tšehhi ja Balkani riigid. Võimalikud ilmamuuutused tõstavad talvekahjude riski veelgi, sest õhu kiire jahenemine ning kaitsva lumikatte puudumine võib viia talivilja hävimiseni.

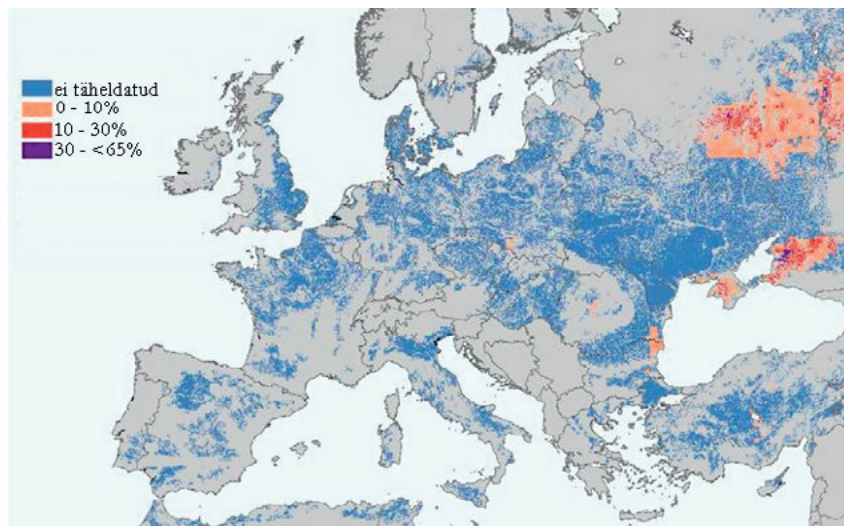
Kui talivilja seis Euroopa Liidus tundub olevat rahuldav, siis Ukrainas ja Venemaal on kahjusid hinnatud oluliselt suuremaks. Siin mängib oma rolli ka piirkonna tavalisest kuivem sügis, mille tõttu muld

ei saanud piisavalt niiskust ja toitaineid.

Saagikoristus ei ole siiski veel käes, aastase viljasaagi määrab ke-

vad ja ka see, millist saaki võib suviljast oodata. Suurte teraviljatootjate saak määrab hinna viljabörsidel.

Hinnangulised talvekahjustused teraviljal, MARS monitooring 20.01.2015

Venemaa avas Moldova õuntele piiri

26. veebruaril avas Venemaa fütosanitaartenistus Moldova õunte sisseveoks taas piirid. Impordi taastamisele kehtestati küll nn katseaeg. Moldova puu- ja köögiviljale kehtis sisseveokeeld sarnaselt EL riikidega alates 21. juulist 2014. Sammu taga võib näha poliitilisi manöövreid

Tekkinud on huvitav olukord, kus Moldova on EL suunalist ekspordi suurendanud ja Venemaa on lubamas Moldovast sisseveetavat puuvilja oma turule. Seda peale pool aastat Moldova puuviljale kehtinud sisseveokeeldu. Põhjuseid võib olla mitu. Esiteks on ära lõigatud Euroopa Liidust pärit puuvilja sissevedu Venemaale, Kesk-Aasia riigid aga ei suuda veel piisavas mahus puuvilja tarnida. Teiseks ei maksa unustada, et küllalt arvestatav osa Venemaal müüdavast puuviljast tuli Ukrainast või selle lähipiirkondadest, kus käib nüüd sõda. Ja kolmandaks püütakse Moldovat hoida oma mõjusfääris ja takistada Moldova lõplikku haardest libisemist.

Venemaa püüdis suurendada sissevedu Serbia suunal, kuid rubla järe su langemisega on kaup kiirelt kallinenud. Erilise löögi alla on sattunud õunad, mille järele on tunda järsust hinnatõusust tingitud tugevat nõudluse langust. Seda eelkõige Moskvast ja teistes suurlinnades. Maapiirkondades, kus palgad on madalamad, on nõudlus juba ammu vähenenud.

Moldova viinamarjade sissevedu EL-i jätkuvalt kasvuteel

Moldova viinamarja eksport kasvas EL riikidesse 2014. aastal eelmise aastaga võrreldes märkimisväärselt, tänavu oodatakse kasvu jätkumist. Moldova viinamarja eksport EL-i oli 2014. aastal 12 000 tonni, mis kasvas aastaga kuus korda. Ida-Euroopa riikide viinamarja eksport tervikuna moodustas 51 000 tonni, sellest 29 000 tonni läks Venemaale, 8000 tonni Valgevenesse ning 2000 tonni muudesse riikidesse. Kõige optimistlikum on ekspordi kasvu osas Moldova, järgmisel aastal loodab riik nõudluse kasvust tulenevalt juurde saada ekspordi kvooti.

Serbia päritolu õunte hinnad on languses

Kuigi mitmed allikad on kinnitanud

Balkani õunte hinna tõusu, on viimasel kuul täheldatud teatavat hinnalangust. Veebruaris langes Balkanilt toodud õunte hind 5-7%, eksportöörid on väljamüügihinnaks kalkuleerinud sõltuvalt sordist 70-84 senti kilolt, mis tõsi küll on umbes 15% kallim kui eelmisel aastal. Samas on venemaalaste ostuvõime langenud, kallimaid õunsorte on peaaegu võimatu müüa, domineerib Idared.

Toidusektori stabiilne kasv

ABN AMRO Economic Bureau (Holland) prognoosib Hollandi põllumajandus-, eriti aiandussektorile tagasihoidlikku, kuid stabiilset kasvu. ABN AMRO panga hinnangul jätkub kasv nii selle kui ka järgmisel aastal, samas kahanevad sektoris teenitud kasumid. Eksport püsib endiselt olulisima majanduskasvu mootorina ning kuigi tänava esimeses poolaastas avaldab Venemaa embargo endiselt sektorile mõju, on oodata väikest kasvu. Euro nõrgenemine dollari suhtes võib ekspordi kasvu puudutavaid arenguid tublisti kiirendada.

Ukraina põllumajandusturg peab muutuma transparentseks

Ukraina põllumajandusturu läbi paistvamaks muutumiseks on kaasatud Hollandi ja Leedu eksperte. Põhiliseks nõrgaks kohaks on seadusandlus, mis võimaldab laiaulatusliku korruptsiooni, millele väliseksperptide abiga püütakse piiri panna. Leedu eksperdid mainivad, et suurimaks probleemiks on korruptsioon otsustustasandil. Ekspertid on korraldanud mitmeid seminare, kus käsitleti mitmeid näiteid nagu Leedu online oksjoni süsteem ning Hollandi põllumajandustootja individuaalne maksumine.

Venemaa piirkonnad on asunud otselepinguid sõlmima

Tänavu Berliinis toimunud toidumess Grüne Woche kujunes Stavropoli krai jaoks oluliseks – piirkond sõlmis messil 14 pikaajalist lepingut 102 miljoni euro väärtuses. See on pool kõigist piirkonna sõlmitud lepingutest. Hollandi, Hiina ja Saksamaa kaubandusettevõtetega sõlmitud lepingud ei puuduta otse toitu, vaid põllumajanduses kasutatavaid ehitus-

materjale, kasvuhooneid, taimelavade detaile, istutusseadmeid erinevatele mullatüüpidele, kuid ka kalkunifarmide ja tapamajade sisseseedet.

Vilmorin ootab Ukrainast ja Venemaalt väiksemat tulu

Prantsuse seemnekaubanduse lipulaev Vilmorin toodete läbimüük Venemaal ja Ukrainas on märgatavalt langenud. Kuigi seemnete sisseveole toidukaupadega võrdseid piiranguid ei kehtestatud, on mõlema riigi valuuta järsk kukkumine teinud oma töö. Vilmorinile, kes on maailma suuruselt neljas seemnetarnija aastase käibega üle 1 miljardi euro, teeb eelkõige muret see, mis toimub päevalille ja maisi turul.

Tengelmann on käivitamas Plus odavmüügiketti

Tengelmann, olles müünud aastatel 2007-2010 oma kaubaketid Kesk- ja Lõuna-Euroopas - Poolas, Tšehhis, Slovakkias, Ungaris, Kreekas, Rumeenias ja Bulgaarias - on käivitamas kaubandusketti Venemaal. Uue odavketi nimeks saab Plus (Pljus). 2020. aastaks on kavas avada 150 odavmarketit. Esimesed kolm poodi Kalugas, Tuulas ja Moskva lähistel on ukсед juba avanud. Tuula oblastisse on planeeritud 10 kauplust, edasi plaanitakse laiendada Tveri, Nižni Novgorodi ja Puškinosse. Kaupluste kaubavalik sisaldab 2500 nimetust, sealhulgas värsket puu- ja köögivilja. Nagu paistab, on värsket toodanguga varustatuses ilmenenud probleeme.

Läti silmud said geograafilise tähise

Koiva (läti keeles Gauja) jõest püütud röstitud silmud „Carnikavas negi“ said Euroopa Liidu kaitstud geograafilise tähise. Koiva jõgi asub Põhja-Lätis ja see läbib Valmiera, Võnnu ja Sigulda linnasid ning suubub Carnikava küla juures Liivi lahte.

Copa-Cogeca: EL ja USA vabakaubanduslepingu läbirääkimisi tuleb jätkata

copa*
cogeca

Copa-Cogeca peasekretär Pekka Pesonen toonitas veebruari alguses sidusrühmadele esinedes, et kuigi Ameerika Ühendriikide tarbijad hindavad kõrgelt Euroopa Liidu põllumajandusest pärit kvaliteetseid toiduaineid, siis bürokraatia ja muud asjaolud takistavad ekspordi sealsele turule. Samuti tuleks ületada kaubavahetust takistavad tarbetud tõkked.

„Kui soovime olla edukad USA-sse eksportimisel, siis tuleb EL ja USA vaheliste vabakaubanduse kõneluste protsessis eemaldada praegused takistused. USA on EL suurim klient põllumajanduslike toiduainete eks-

pordi osas ja peaksime selles suunas edasi arenema. Suurim probleem põllumajandustoodete USA-sse eksportimisel on bürokraatia ja logistilised probleemid, nagu näiteks kulud märgistamise ja transportimise reeglid,“ ütles Pesonen.

Koostöös EL toiduainetetööstusega on koostatud nimekiri probleemidest, mis takistavad kaubavahetust ja mis tuleks eemaldada. Näiteks võib tuua aeglase ja bürokraatliku, tootjate kulusid suurendava puu- ja köögiviljade kontrolli protsessi, mis takistab USA turule sisenemist. Samuti ei ole võimalik USA-s turustada joogipiima (*Grade A*) ja toorpiimast valmistatud juus-

tusid, sest ELi ja USA toodete analüüsimeetodid on erinevad. Keelditud on ka EL-s valmistatud juustude lubamisest USA turule, sest etikettide vorming on erinev.

Samuti pole senini EL-i veiseliha tegelikkuses veel jõudnud USA turule, kuigi USA ametivõimude otsus turu avamise kohta tuli juba eelmisel aastal. Need probleemid, mis takistavad meid USA turule jõudmisel, tuleb lähiajal selgeks rääkida ja leida mõlemale poolele sobiv lahendus. Läbirääkimiste tulemusena peab USA tunnustama ka EL geograafilist päritolu näitavaid märke, mis kaitsevad Euroopa kvaliteetset toodangut jälgendamise eest.

Komisjon hakkab hindama põllumajandussektori võimalusi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks

Euroopa Komisjon kavatses 2016. aastal esitada ettepaneku, mis käsitleb kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohustuse jagamist sektorite vahel ning maakasutuse, maakasutuse muutuste ja metsanduse (LULUCF) lisamist 2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistikku.

Eelmise aasta oktoobris kinnitasid Euroopa liidrid eesmärgi vähendada kasvuhoonegaase vähemalt 40% võrra aastaks 2030. Põllumajandussektor hakkab alluma sellele eesmärgile alates 2020. aastast, kui tehnilised reeglid on kehtestatud. Liikmesriigid on EL Nõukogus toetanud Komisjoni plaane tõsta taastuvenergia osakaalu EL-s vähemalt 27% aastaks 2030, lubades riikidel ise oma rahvuslikud eesmärgid seada. Uued eesmärgid asendavad seni kehtinud 20%-list heitgaaside vähendamist ning taastuvenergia kasutamise 20%-list suurendamist aastaks 2020.

Komisjoni hiljuti avaldatud teatises „Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrategia“ esitatakse visioon üleilmse kliimamuutuste kokkuleppe sõlmimiseks Pariisis tänavu detsembris. Eesmärgiks on läbi paistev, dünaamiline ja üleilmne õiguslikult siduv kokkulepe, mille alusel kõik osapooled võtavad õiglased ja ambitsioonikad kohustused. Samuti on teatises esitatud uue lepingu jaoks 2014. aasta oktoobris Euroopa Ülemkogu tippkohtumisel tehtud otsused ELi heitkoguste vähendamise kavandatud eesmärgi saavutamiseks (nn kavatsetav riiklikult kind-

laks määratud panus).

2030. aasta kliima- ja energiapoliitika raamistik on energialiidu lahutamatu osa ning aitab kaasa ülemineku- le vähese CO₂-heitega majandusele.

EL peab võtma vastu rakendusakte seoses paljude 2030. aastani kavandatud kliima- ja energiapoliitika raamistiku aspektidega pärast selle raamistiku heakskiitmist Euroopa Ülemkogus.

Esmane prioriteet on vastu võtta komisjoni ettepanek turustabiilsusreservi kohta, et tõhustada ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kui ELi kliimapoliitika peamist vahendit. Seejärel vaatab komisjon läbi ELi heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi, et hõlmata ajavahemikku pärast 2020. aastat, käsitledes sealhulgas ka kasvuhoonegaaside heite ülekandumist.

2015. aastal alustab komisjon ka analüüsimist ja mõju hindamist, mis puudutab heitkoguste vähendamise riiklike eesmärgi heitkogustega kauplemise süsteemi mittekuluvates sektorites, sealhulgas paindlikumaid mehhanisme heitkogustega kauplemise süsteemi mittekuluvates sektorites, hõlmates ka maakasutust, maakasutuse muutumist ja metsandust (LULUCF) 2030. aasta raamistikus. Eesmärgiks on esitada seadusandlikud ettepanekud 2016. aasta alguses.

Teatise autorite sõnul kaasatakse põllumajanduse ja metsandussektorid EL 2030 raamistikku, et ka neil sektoritel oleks stiimul vähendada heitkoguseid ning töötada kaasa võitluses kliimamuutusega. Laiemas taastuvenergia küsimuses rõhutab

tegevuskava teise põlvkonna biokütuste tähtsust, sealhulgas biokütuste tootmise protsessi ja üldist biomajandust. EL peab arvestama bioenergia mõju keskkonnale, maakasutusele ja toidutootmisele. Uus, teadus- ja innovatsioonipõhine lähenemine EL energiapoliitikale on võtmeks liikumisel ühise energiaturu poole.

Komisjon kinnitab kavatsust heitkogustega kauplemise süsteemi ülevaatamisest ning uue taastuvenergia paketi koostamist enne 2017. aastat. See sisaldab uut direktiivi taastuvenergia kasutamise edendamise kohta aastaks 2030, parimate praktikate tutvustust, toetuskeeme ja bioenergia jätkusuutlikkuse poliitikat. Järgmisel aastal on ilmumas teatis energia raiskamise kohta. Energialiidu juhtide sõnul on tegu ambitsioonikaima EL energiaprojektiga pärast Sõe ja Terasse Liitu, mis seob EL 28 energiaturgu ühiseks EL energialiiduks.

EL kliima- ja energiavolinik Arias Canete tervitas nn solidaarsusklauslit, mis otsib võimalusi vähendada EL sõltuvust ainult üksikutest tarnijatelt (nt Venemaa), energiatõhususe tunnustamist energiaallikana ja liikumist madala süsinikusisaldusega majanduse poole.

EL energiaministrid kõnelevad energia tegevuskavast märtsi algul ja aprilli keskel Läti eesistumise juhtimisel toimuvatel mitteformaalsetel kohtumistel, enne kui see kinnitatakse juunikuulise Nõukogu istungil Luksemburgis. Strateegiadokumendi arutavad märtsis ka keskkonnaministrid ning riigipead 19.-20. märtsil toimival EL Ülemkogul.

Kui palju maksavad keskkonna-, loomade heaolu ja toiduohutuse nõuded põllumajandustootjatele?

Euroopa Komisjoni tellimisel on valminud uuring, milles hinnatakse põllumajandustootjate kulusid seoses Euroopa Liidu õigusaktide järgimisega keskkonna, loomade heaolu ja toiduohutuse valdkonnas. EL õigusaktide järgimisest tulenevad kulud võivad otseselt mõjutada põllumajandustoodete konkurentsivõimet maailmaturul.

EL põllumajandustootjate tegevust mõjutavad erinevates keskkonnanäite, toiduohutuse ja loomade heaolu valdkondade õigusaktides sätestatud kohustused. Seetõttu peavad Euroopa Liidu põllumajandustootjad tegema lisakulutusi, et nende tegevus oleks vastavuses kehtivate õigusaktidega (edaspidi vastavuskulud). Kolmandate maade põllumajandustootjad ei ole oma tegevustes seotud rangete EL õigusaktidega, välja arvatud juhtudel, kui nende järgimine on vajalik oma toodangu Euroopa Liitu eksportimiseks. Siiski peavad ka nemad järgima oma koduriigi vastavaid õigusakte, mis samuti on põllumajandustootja jaoks kulu.

Võrdlevaks analüüsiks valiti välja EL liikmeriikide ja kolmandate riikide põllumajandusettevõtted. Uuringus toodi välja kulude põhjalik kirjeldus ning anti neile hinnang, võrreldi neid Euroopa Liitu eksportivate riikide vastavate õigusaktidega ning tehti järeldused õigusaktide täitmisega kaasnevast mõjust põllumajandustootjate konkurentsivõimele. Uuringu jaoks vaadeldi 2010. aastal 12 EL liikmesriigis (Bulgaaria, Iirimaa, Taani, Itaalia, Soome, Poola, Prantsusmaa, Holland, Saksamaa, Hispaania, Ungari, Inglismaa) ja 10 EL-i mittekuuluvat riigis (Argentiina, Uus Meremaa, Austraalia, Lõuna-Aafrika, Brasiilia, Tai, Kanada, Ukraina, Tšiili, USA) kaheksat põllumajandusvaldkonda (lehmapiim, veise-, lamba-, sea- ja broileriliha, nisu, õunad ja veiniviinamarjad). Kõik selle aasta kuluarvestused olid seotud keskkonna, toiduohutuse, loomade heaolu ja tervise valdkonnas kehtinud õigusaktidega nii EL-s kui kolmandates riikides.

Piim

Uuringusse valitud EL riikides moodustasid vastavuskulud 1-1,5 % tootmise kogukuludest kahe erandiga: Hollandis küündisid need 3% lähedale ja Poolas olid need vähem kui 1% tootmise kogukuludest. Kolmanda maailma riikide Argentiina ja Uus-Meremaa piimatootjate puhul jäid need kulud 0,5-1% piiresse, olles madalaimad vastavuskulud.

Piima tootmiskulud Iirimaa olid näiteks 26 EUR/100 kg, samas Soomes aga üle 70 EUR/100 kg kohta. Võrdluseks Argentiinas ja Uus-Meremaal olid need ainult 20 EUR/100 kg ja 23 EUR/100 kg. Kulude erinevused EL liikmeriikides on vähemalt osaliselt tingitud nn nitraadidirektiivist. Kulude tase sõltub nitraaditundlike alade ulatusest ja erinevatest nõuetest loomkoormuse osas.

Argentiinas ja Uus-Meremaal on vaatlusalustes poliitikavaldkondades põllumajandustootjatele vähem õigusaktidega sätestatud kohustusi.

Uuringu tulemusel järeldatakse, et EL nõuete täitmisega kaasnevad kulud mõjutavad EL piimatootjate konkurentsivõimet piiratud ulatuses.

Veiseliha

Vastavuskulud kõikisid enamiku EL veiselihatootjate puhul 0,5-3% vahel tootmise kogukuludest. Suurim mõju registreeriti Itaalias, samas Prantsusmaal ja Inglismaal jäid need alla 1,2%. Kolmandates riikides kõikisid vastavuskulud 0,2-5,8% vahel.

2010. aasta tootmiskulud EL liikmesriikide (Prantsusmaa, Itaalia, Suurbritannia) ja kolmandate riikide (Argentiina ja Brasiilia) puhul erinesid oluliselt: rümbakaalus 600 EUR/100 kg kohta Suurbritannias ja 200 EUR/100 kg kohta kolmandates maades. Need võisid olla tingitud tööjõu ja söödakulude erinevusest ning ekstensiivsemast tootmissüsteemist Lõuna-Aafrikas.

EL õigusaktidega seotud kulude osakaal kogukuludest tundus olevat väike ja ei peaks palju mõjutama EL veiselihatootjate konkurentsivõimet maailmaturul.

Lambaliha

Lambaliha tootmise vastavuskulud kogukuludest jäävad Euroopa Liidus 0,5% (Prantsusmaal) ja 3,5% (Suurbritannia) vahele. Uus-Meremaa vastavuskulud olid samal tasemel Prantsusmaaga, Austraalias olid need umbes 1,7% kogukulust.

Tootmiskulud EL liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel olid väga erinevad. Prantsusmaal olid need isegi enam kui neli korda suuremad kui Uus-Meremaal, vastavalt looma eluskaalule 350 EUR/100 kg Prantsusmaal ja 80 EUR/100 kg kohta Uus-Meremaal.

Lambaliha tootmiskulude suurt erinevust kolmandate maade ja EL liikmesriikide vahel saab selgitada sellega, et Austraalias ja Uus-Meremaal on madalamad söödakulud, suuremad karjad ja kõrgem tootlikkus lambafarmides.

EL-s toodetud lambaliha konkurentsivõime ja õigusaktide täitmisega seotud kulud ei näi olevat otseses sõltuvuses.

Sealiha

Vastavuskulude osakaal Taani ja Hollandi seafarmides oli enam-vähem sarnane ehk 3-4% tootmise kogukuludest. Nõuete täitmisega seotud kulude osakaal küündis 8%-ni Poolas ja 9%-ni Saksamaal. Brasiilias olid kulud vaid 3%, aga tüüpilises USA seafarmis olid need kulud peaaegu olematud.

Sealiha tootmiskulud EL liikmesriikides olid 130 EUR/100 kg liha kohta Poolas ja 140 EUR/100 kg liha kohta Taanis, Saksamaal ja Hollandis. Kolmandates riikides (Brasiilia ja USA) toodeti sealiha väiksemate kuludega: 100-120 EUR/100 kg.

Kõrgemad vastavuskulud Saksamaal ja Poolas (võrreldes Taani ja Hollandiga) olid tingitud keskkonnanalastest õigusaktidest. Poola puhul tuleb mainida, et nende seakasvatustefarmid on suhteliselt väikesed ja 2010. aasta oli Poolas EL standarditele ülemineku periood.

Madalamad tootmiskulud Poolas võrreldes teiste EL liikmesriikidega on tingitud peamiselt madalamatest

tööjõukuludest. Kolmandates maa- des (Brasiilia ja USA) on madalamad tootmiskulud seetõttu, et seal on söödakulud väiksemad ning tootlikkus kõrgem.

EL õigusaktide järgimine mõjutab oluliselt EL sealihakasvatavate tootmiskulusid. Siiski tuleb märkida, et EL õigusaktide järgimine tugevdab EL-st pärit sealihade usaldusväärsust ja propageerib loomade heaolu järgimise kõrgeid standardeid ning need asjaolud on kolmandate riikide tarbijate seas kõrgelt hinnatud.

Broileriliha

Broileriliha puhul moodustasid EL liikmesriikides vastavuskulud kogukuludest 1,4% (Saksamaa) kuni 5,5% (Itaalia). Brasiilias ja Tais olid vastavuskulud umbes 3%.

Broileriliha tootmiskulud EL liikmesriikides olid 84 EUR/100 kg (Prantsusmaa) kuni 98 EUR/100 kg kohta (Itaalia). Tais olid tootmiskulud samal tasemel, samas Brasiilia suutis toota palju odavamalt ja kulutas vaid 60 EUR/100 kg kohta. Brasiilia broileriliha on konkurentsivõimelisem EL omast, sest seal on madalad kapitali- ja kaasnevad kulud.

Nisu

Nisu kasvatamisel olid vastavuskulud EL liikmesriikides vahemikus 2-3,4% tootmise kogukuludest, madalaimad olid need Ungaris. Kolmandate maa- de vastavuskulud olid selgelt madalamad. Näiteks Ukrainas olid need alla 1% ja Kanadas ei esinenud neid üldse.

Nisu tootmiskulud jäävad EL riiki- des vahemikku 150-200 EUR/tonn, erandiks on Taani, kus need ületasid 250 EUR/tonni kohta. Võrreldes EL riike ja kolmandaid maid, ei olnud selle tootegrupi vastavuskuludes märkimisväärsed erinevusi.

Madalad vastavuskulud Ungaris on seletatavad EL toiduohutust reguleerivate eeskirjade järk-järgulise rakendamise sel perioodil. Kõrgemad tootmis- ja vastavuskulud Taanis on seotud sellega, et 2010. aasta nisu saagikus oli seal alla keskmise, riigi seadusandlus oli seadnud piiranguid lämmastikväetiste kasutamisele ja Taani põllumajandustootajale on kehtestatud EL riikide nõudeid ületav

ainulaadne pestitsiidide maks.

Õunad

Valitud EL riikide tootjate (Saksamaa ja Itaalia) vastavuskulud olid 2-3% tootmise kogukuludest, sama suured olid need kulud ka Tšiili ja Lõuna-Aafrika tootjatel.

Tootmiskulud neis maa- des erinevad oluliselt: EL liikmesriikides olid need vahemikus 380-520 EUR/tonni kohta, see on 2-3 korda kõrgem kui Tšiilis või Lõuna-Aafrika Vabariigis. Erinevus tuleneb väiksematest tööjõu- ja masinate kuludest neis maa- des.

EL nõuete täitmise kulud ei erine, sest kolmandate riikide õunakasvatavad ekspordivad oma toodangut Euroopa Liitu ja seega on nõuete täitmise kulud ühesugused.

Veiniviinamarjad

Vastavuskulud Prantsusmaal, Hispaanias ja Itaalias olid sarnased (2-4% tootmiskuludest), Bulgaarias aga väga madalad (0,1%). Kolmandates riikides olid need vähem kui 1% kogukuludest.

Tootmiskulud erinesid ettevõtte kaupa ja olid alates 300 EUR/tonni kohta (Hispaanias ja Itaalias) kuni 600 EUR/tonni kohta (Prantsusmaal). Lõuna-Aafrikas jäid tootmiskulud samuti 300 euro kanti tonni kohta, samas kui Austraalias olid need umbes 900 eurot tonni kohta.

Väiksemad vastavuskulud Bulgaarias on seotud EL õigusaktide järkjärgulise rakendamisega pärast Bulgaaria ühinemist Euroopa Liiduga 2007. aastal. Kõrgemad kulud teistes EL liikmesriikides, võrreldes kolmandate maa- dega, olid otseselt seotud EL karmimate keskkonnanõuetega ja see võib konkurentsi negatiivselt mõjutada. Kuna aga veiniviinamarjade puhul on lõpptooteks vein, siis saab otsuse selle sektori konkurentsivõime kohta anda alles siis, kui võetakse arvesse ka veini tootmiskulusid.

Üldised järeldused

Uuringu tulemusena võib öelda, et põllumajandustootjate kulud seoses EL poolt kehtestatud õigusaktide nõuete täitmisega keskkonna, loomade heaolu ja toiduohutuse ning loomade tervise valdkonnas erinevad riiki

giti ja ka sektorite kaupa. Õigusaktide tulenevate nõuete hüpotetiline kaotamine vaadeldud valdkondades vähendaks vaid väga piiratud ulatuses tootmise kogukulusid.

Loomakasvatustevõtetes põhjustavad suurimaid vastavuskulusid toiduohutuse ja loomatervise valdkonna õigusaktid, samuti on nendel tootjate vastavuskulud suuremad kui taimekasvatustevõtete vastavuskulud.

Toiduohutust ja loomade tervist puudutavate määruste nõuete täitmine mõjutab eelkõige muutuvkulusid ja tööjõukulusid; keskkonna ja loomade heaolu puudutavate määruste nõuete täitmine mõjutab peamiselt kapitalikulusid, sest selle valdkonna nõuete täitmine eeldab muudatusi tootmissüsteemis.

EL õigusaktide nõuete järgimine mõjutab kõige rohkem sea- ja broileriliha tootjaid, nende jaoks on vastavuskulud 5-10% tootmise kogukuludest. Teiste valdkondade tootjatel on need kulud väiksemad, jäädes 2-3% juurde.

Teravilja (nisu), õunte ja veiniviinamarjade tootjad on loomakasvatavatest vähem mõjutatud õigustaktidest tulenevatest kuludest. Nende vastavuskulud jäävad 1-3,5% piiresse. Kolmandates riikides on keskkonnanõuete ja toiduohutusega seotud eeskirjad nisu- ja viinamarjakasvatavatele leebemad kui EL-s. Kui Tšiili ja Lõuna-Aafrika õunakasvatavad soovivad ekspordida oma toodangut EL riikidesse, siis nende vastavuskulud on sarnased EL tootjate kuludega.

Võrreldes tootmiskuludega on vastavuskulud EL-s suhteliselt madalad. Tootmiskulude erinevused EL põllumajandustootjate ja kolmandate riikide põllumajandustootjate vahel tulenevad põhiliselt tootlikkuse, maa- ja tööjõukulude ning sööda hinna erinevustest.

Samas tuleb tulemuste tõlgendamisel olla ettevaatlik. Kuigi EL-st ja kolmandatest riikidest kogutud andmete hulk analüüsimiseks oli suur, ei saa sellest siiski teha üldistatud järeldusi konkurentsivõime kohta, sest seda mõjutavad väga paljud tegurid.

Põhjalikuma ülevaate uuringust leiab:
http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/2014/farmer-costs/exec_sum_en.pdf

EESTI PÕLLUMAJANDUS-KAUBANDUSKODA

J. Vilmsi 53g
10147 Tallinn

Telefon: 600 9349
Faks: 600 9350

E-post: info@epkk.ee
<http://www.epkk.ee>

Lehe
väljaandmist
toetab:

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfondi
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse